

FOK 2025/26 I. félév - KOLLOKVIUMI TÉTELEK

GYAKORLATI TÉTELEK:

1. Refraktometria

- 1/1. A törésmutató definíciója. A fénytörés törvénye. Határszög. Teljes visszaverődés. Diszperzió.
- 1/2. A Snell-kör kialakulása. Az Abbe-féle refraktométer. Koncentráció meghatározása törésmutató-méréssel.

2. Mikroszkópia

- 2/1. Mikroszkóp képalkotása, nagyítása, távolságmérés hitelesítése. Vörösvértetek méretének jellemzése: átlag, szórás, referencia intervallum.
- 2/2. Mikroszkóp felbontóképessége, Abbe-elv, Abbe-képlet. A gyakorlaton megismert speciális mikroszkópok képalkotása.

3. A szem optikája

- 3/1. A szem fokális akkomodációja, mérésének módja. A szem törőközegei és képalkotása. A szem fénytörési hibái és azok korrekciója.
- 3/2. A redukált szem. Látószöghatár, látásélesség definíciója, mérése. A látásélességet befolyásoló tényezők. A receptorsűrűség becslése.

4. Fényemisszió

- 4/1. Hőmérsékleti sugárzás és lumineszcencia. A fényemissziós spektrum fajtái, jellemzésük. Példák fényforrásokra.
- 4/2. A spektrométer felépítése, monokromátorok fajtái. Lángfotométer és diagnosztikai alkalmazása.

5. Fényabszorpció

- 5/1. Abszorbancia és transzmisszió definíciója, kapcsolatuk. A Lambert-Beer törvény. Koncentráció meghatározása fényabszorpcióval.
- 5/2. Az abszorpciós spektrum definíciója. Az abszorpciós spektrumból nyerhető információk. Az abszorpciós spektrofotométer felépítése.

6. Rezonancia

- 6/1. Harmonikus rezgés, szabadrezgés, csillapított szabadrezgés, kritikus csillapítás, kényszerrezgés, rezonancia.
- 6/2. Rugalmas alakváltozás, Hooke-törvény. A rezonancia fogalma és a rezonanciagörbe értelmezése.

7. Polarimetria

- 7/1. A poláros fény definíciója. A lineárisan és cirkulárisan poláros fény kapcsolata. Optikai aktivitás. A polariméter felépítése.
- 7/2. A Biot-törvény. A fajlagos forgatóképesség definíciója. Koncentráció meghatározása polariméterrel.

8. Nukleáris alpmérés

- 8/1. A szcintillációs számláló felépítése. A szcintillációs kristályban lejátszódó folyamatok.
- 8/2. A szcintillációs számláló felépítése. Fotoelektron-sokszorozó. Jelszelektálás. Zajforrások. Jel/zaj viszony.

9. Gamma abszorpció

9/1. A gamma-sugárzás gyengülési törvénye. Gyengítési együttható és felezési rétegvastagság. Tömeggyengítési együttható, felületi sűrűség, felező tömeg.

9/2. A tömeggyengítési együttható definíciója, felbontása atomi szintű kölcsönhatásokra, fotonenergia-függésük. A szcintillációs számláló felépítése.

10. Dozimetria

10/1. Ionizáló sugárzások fajtái, kémiai hatások, sztochasztikus és determinisztikus hatás. Szcintillációs számláló és termolumineszcens doziméter.

10/2. Dózismennyiségek definíciója (elnyelt, besugárzási, egyenérték, effektív), dózisteljesítmény. Ionizációs kamra működése.

11. Erősítő

11/1. Elektromos erősítés, lineáris átviteli függvény, torzítás. Teljesítményerősítés, feszültségerősítés, erősítésszint, átviteli sáv.

11/2. Erősítő frekvenciaátviteli karakterisztikája. Negatív visszacsatolás és hatása a karakterisztikára.

ELMÉLETI TÉTELEK:

1. Sugárzás definíciója, típusai, a sugárzást jellemző fizikai mennyiségek, példák sugárzásokra.
2. Sugárzás-gyengülési törvény, differenciális és integrális alak, alkalmazása az orvosi és laboratóriumi gyakorlatban.
3. Fény és anyag kölcsönhatásai-1: geometriai optika, Fermat-elv, fénytörés törvénye és alkalmazásai: prizma, optikai szál.
4. Fény és anyag kölcsönhatásai-2: fényvisszaverődés, spektrális reflektancia, fényszórás: Rayleigh-, Mie-, Raman-szórás.
5. Az emberi szem optikája: képalkotás és hibái, akkomodáció, redukált szem, látószöghatár, látásélesség, felbontóképesség.
6. Optikai képalkotás: lencsék képalkotása, mikroszkóp nagyítása és felbontóképessége, Abbe-elv.
7. A fény, mint elektromágneses hullám: a hullámok jellemzői, elektromágneses spektrum.
8. A fény hullámtermészete: Huygens elv, fényelhajlás, szuperpozíció elve, interferencia, optikai rács, fehér fény spektrális felbontása.
9. A fény, mint részecske: fotoelektromos hatás, foton-konceptió, példa a fotoelektromos hatás gyakorlati alkalmazására.
10. Fényelnyelődés mechanizmusa, abszorpciós spektrum, Lambert-Beer törvény. A spektrofotométer felépítése.
11. Hőmérsékleti sugárzás keletkezése, Kirchhoff-törvény, abszolút fekete test emissziós spektruma, Wien-féle eltolódási törvény.

12. Infradiagnosztika: Stefan-Boltzmann törvény, Wien-féle eltolódási törvény, az emberi test sugárzása, termográfia.
13. Lumineszcencia-1: fluoreszcencia és foszforeszcencia, Kasha szabály, emissziós spektrumok, Stokes-eltolódás, élettípus, kvantumhatásfok.
14. Lumineszcencia-2: lumineszcencia definíciója, lumineszcencián alapuló fényforrások, orvosi alkalmazások.
15. Lézerfény előállítása: a fényerősítés elve, populáció-inverzió optikai pumpálással, indukált emisszió, optikai rezonátor.
16. Lézerek alkalmazása: a lézerfény tulajdonságai, lézertípusok, lézerek orvosi alkalmazásai.
17. Fény elnyelődése a szövetekben: bőr, szem. Példák a fény biológiai hatásaira, fotodinamikus terápia.
18. Röntgensugárzás előállítása: röntgenső szerkezete és működése, Duane-Hunt törvény, fékezési és karakterisztikus sugárzás spektruma, röntgenső hatásfoka.
19. Röntgensugárzás elnyelődése: lineáris és tömeggyengítési együttható, az elnyelődés részfolyamatai, effektív rendszám.
20. Röntgendiagnosztika-1: a röntgenkép keletkezése, képminőséget befolyásoló tényezők, kontraszt-anyagok, DSA.
21. Röntgendiagnosztika-2: szummációs kép, a CT elve, CT-készülék generációk, röntgen-képerősítő, Hounsfield-egység, ablakozás.
22. Magsugárzások: atommag összetétele és stabilitása, magerő, tömegdefektus, radioaktív bomlás jellemzői, aktivitás.
23. α -, β -, és γ -sugárzások: bomlási mechanizmusok, energia-spektrumok, áthatoló-képesség.
24. Izotópdiaagnosztika-1: izotóp-kiválasztás szempontjai, radiofarmakon, izotóp-tárolási görbe, effektív élettípus, statikus és dinamikus vizsgálatok.
25. Izotópdiaagnosztika-2: gamma-kamera, SPECT, PET.
26. Modern fénymikroszkópos eljárások: fluoreszcencia mikroszkópia, konfokális lézer-mikroszkóp, kétfotonos gerjesztés.
27. Elektronmikroszkópia: elve, felbontóképessége, TEM, SEM.
28. Az anyag szerkezete: atommodellek fejlődése, Bohr-féle atommodell, atomok, molekulák és szilárdtestek energiaszintjei.